

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vis- Előfizetések és hirdetések a
 száadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

Mezőgazdaság és ipar.

Irta Dr Fráter Iván főispáni titkár.

Maga a többtermelés gondolata, meglepő erővel foglalt tért az ország közgazdasági köreiben, főképpen e világháború folyamán, már maga az is haladás, hogy beismertük mezőgazdaságunk hibáit, elmaradottságát s ez oly fontos kérdés helyes megoldásának, a gazdasági föllendülés eszközeinek keresésére ösztönözte az embereket.

Nézetem szerint nemcsak a termés-átlagok fokozása és emelkedése a fokmérője a helyes intenzív gazdálkodásnak, mert hiszen a föld csökkenő hozadék-képességének a törvénye, melynek hatálya épen a föld intenzív munkálásával, s főképen az elvesztett ásvány anyagainak a trágyázás általi pótlásával, időbelileg kitolódik; hanem a talajjavítás, földhasznosítás vagyis az inkultur területek kultura alá vétele még nem fontos kérdés, amely intenzív gazdálkodás s ez által a többtermelés minél szélesebb alapon való megvalósítására bázist nyújt.

Vizsgáljuk meg ezen kérdést kissé mélyebben, ugyebár a talaj termékenységének kémiai és mechanikus feltételei vannak. Emberi szorgalommal fokozhatjuk a föld termékenységét, s ezáltal mindig több-több táplálékot vettünk el a földtől.

Azonban lassanként elérünk ahhoz a ponthoz, hogy a táplálék megszerzésére fordított munka hozadéka nem áll arányban a reá fordított munkával, költséggel, vagyis a hozadék egy bizonyos határon túl kisebb arányban nő. Ez a föld csökkenő hozadék-képességének törvénye, amelynek ugyan hatálya időbelileg kitolódik, amennyiben a termőföldnek talaja jobban művelődik, kémiai összetétele a trágyázással javítódik. De egy bizonyos fokon túl azonban a föld csökkenő hozadék-képessége mégis csak érezhetővé válik; ezért szükséges tehát ezen törvény teljes neutralizálására az inkultur területek kultura alá vétele.

Bár az elmúlt utolsó félszázadban

örvendetes javulás tapasztalható e téren, mert hiszen a folyók szabályozása, mocsarak lecsapolása, valamint mezőségek feltörése által nagy területek lettek eke alá hajtva, azonban még mindég igen tekintélyes terület az, mely mint mocsaras, nedves, száraz, vagy elkopárosodott talaj, hasznot nem hajtva, — elhanyagoltan áll, pedig egy kis munkával, költséggel produktív területté volna átalakítható. A réteket ugyan feltörtük, nagy erdőségeket kiirtottunk, de viszont a mezőgazdálkodásra nem alkalmas területet paragon hevertetjük ahelyett, hogy erdőtelepítéssel, halastavak létesítésével előkészítenénk, alkalmasakká tennénk, hogy negyven, nyolcvan vagy száz év múlva mezőgazdálkodásra megfelelők legyenek.

Ez szintén egy igen fontos s szem előtt tartandó kérdés, melyet a gazdaságunknak saját magának kellene megvalósítani.

Ha tehát az ilyen gazdaságilag meddő vagy elvadult területeket tóvá alakíthatjuk, azok a gazdaság értékét nagyban fokozzák, mert haltermelésre teszik alkalmassá. Az állandóan vízzel borított területek, melyek halászatra nem alkalmasak, ide értve a posványos mocsarak, lápmocsarak, vagy az időnként vízzel borított területek szintén nagy jelentős részét alkotják a gazdaságilag nem használt területeknek. Pl. a fejlett gazdálkodási Dunántulnak több mint 180,000 kat. hold területe használatlan s terméketlen, elképzelhető tehát ha az megfelelő kulturmunkálatokkal kulturterületté lenne téve, mily nagy közgazdasági hasznot jelentene.

A mocsarak egy része tözeget rejt magában s ennek kitermelése által mily értékek keletlenének ki a „terméketlenség” jelzett területből. Kétségtelen, hogy az ilyen kitermelés, lecsapolás költséges dolog s ezideig gazdaságunknak nem volt megfelelő anyagi ereje, tőkéje a befektetésre, a mai pénzdus világban azonban nem ártana ily befektetésre is gondolni, ahelyett, hogy csupán élelmiszer és ipari cikk spekulációra gondoljunk. A

német kormányok és tartományok erőteljes anyagi támogatásán kívül, a jól szervezett gazdatársadalom is propagálja ezen munkákat s külön intézetek állanak e cél szolgálatában. Évről-évre több területet hódítanak meg a kultúrának.

Mindezekhez szükséges gazdaságunk teljes kioktatása s annak megértése, hogy a jövő megélhetéséről van szó, államunk háztartását tisztán egyoldalú pénzműveletekkel ugysem lehet végleg rendezni. A legokosabb fináncok sem találnak ki annyi új adót, ami elég lenne, de meg amit ugysem lenne képes az ország megfizetni. A gazdaságok hozadékát kell fokozni okos közgazdasági intézkedésekkel, ide tartozik első sorban a nagyarányú beruházások minél előbb való megindítása. Gazdasági kerületek szervezése oly megfelelő módon, hogy egy-egy kerülethez tartozó birtokosok közös erővel produkálhassanak sokat. Egy-egy kerület birtokosai közös erővel tartanának gőzekéket oly számmal, ami a kerület viszonyainak megfelelő; ezek a gőzekék helyes beosztással lennének üzemben, oly módon, hogy minden gazdának kellő időben lenne mód nyújtva a gőzekével való szántáshoz, nagy igaerőt megkimélve ezáltal s nem strapálná le a jószágállományt.

A kerület birtokosai építenének ki fokozatosan iparvasutakat, szeszgyárakat, fekáltrágyagyárakat, téglagyárakat, fokozatosan különböző a gazdaságban nélkülözhetetlen iparcikkek előállítására szükséges gyárakat, műhelyeket, amelyeknek óriási hasznát látva, fokozatos energiával lehetne hatalmas gépgyárrakká, szövet-, fa-, butor-, fonó-, kötőgyárrakká kifejleszteni s ime eljutunk oda, amiről annyi szó esik a magyar ipar fellendítéséhez, s ily módon ahhoz a fontos tényhez, hogy nem szorulunk a külföld segítségére igen sok ipari termékben.

Természetesen mindezen vállalatok a mezőgazdaságból indulva ki, magokból ezekből a gazdasági kerületekből, amelyeknek termelési produktumaiszabnak meg aztán a nagyobb gyárak termelési fajait. A haszon oly nagy mérvű

Szépségápolás

Hajszálakat villannyal végleg kiirtok orvosilag elismert szakértelemmel seb és utónym nélkül. Nálam is kapható olyan szer, mely percek alatt eltávolítja a hajszálakat, de természetesen rövid időre. Pattanást, szeplőt, szemölcsöt nyomtalanul eltüntet, vörös orrot szép fehérré, petyhüdt arcot szép üdévé kezelek. Az üdítés és manicür jutányos bérletben. — Kiváló szereimet vidékre is pontos utasítással küldöm.

ÖZV. POLLÁK GERGELYNÉ.

Nagy Sándor-u. 4.

lehetne ily módon, ami minden egyes a gazdasági kerületben dolgozó mezőgazdának, kézművesnek vagy tollforgatónak busásan jutalmazná munkáját. S végeredményben az állam nagymérvű jólétét, gazdaságát eredményezné.

A Szent-István hajó pusztulása.

Annakidején megirtuk, hogy a Szent-István nevű hadihajónkat egy olasz torpedónaszád megtorpedózta s a drága hajó elpusztult.

A Temesvári Hírlap egyik munkatársa a szerencsétlenségről beszélt a Szent István hajó két magyar tengerészisztijével, akik a hajó pusztulását a következőképpen mondták el:

— A Szent István ezerháromszáz főnyi legénységének háromnegyedrészét magyar volt s azért mi ezt a magyar nevű hajót igazi magyar hadihajónak mondtuk, amelyre büszkék voltunk és amelyet nagyon szeretünk. Tisztjeink közül többen voltak magyarok és magyar volt a hajó orvosa és lelkesze is.

— Junius 9 én, vasárnap délután négy órakor azt a parancsot kaptuk, hogy a hajót egyetlen ember sem hagyja el, mert készülnünk kell indulásra. Este tíz óra volt, mikor a pólai kikötőből kifutottunk.

Velünk jött a Tegethoff csatahajó, továbbá négy számozott torpedóhajó és a Velebit torpedóromboló. Mikor még a kikötőben voltunk, feltűnően sok patkány hagyta el hajónkat és uszott a part felé, mikor pedig elindulni akartunk, a láncok csak nehezen jöttek le a hajóról. Ezek mind olyan jelenségek, amelyek a tengerészbabona szerint rosszat jelentenek.

— A tengeren jártunk, amikor megtudtuk, hogy Otranto felé megyünk. Az éjszaka nagyobb része rendben telt el és már azt hittük, nem ér semmi baj minket. Hajnalban háromnegyed négy órakor Lussin-Piccolo és Zara között jártunk, amikor egy olasz torpedónaszádot vettünk észre, amely a tengeren elsiklott. A naszád egy pillanat múlva

A Szent-István testébe lőtte az első torpedót,

melyet nyomban követett a második. Két óriási dördülés volt ez. Az első torpedó a hajó municiókamrájába hatolt bele, szerencsére azonban nem robbant fel és a municiónk sem ekszplodált. Mindössze azt csinálta, hogy a municiókamrában mindent össze vissza forgatott és felfordított. A második ellenséges torpedó, amely az első által ütött hatalmas léken repült a hajóba, a municiókamrán keresztül a gépházba hatolt.

— Ebben a pillanatban egyszerre sötétség borult a hajóra. Gépeink, villamos tele-

peink mind elpusztultak és törkre volt téve ilyformán a szikratáviró is, mert nem kapott villamos erőt. A két torpedólövés következtében huszonhét ember vesztette életét. A többiek mind a helyükön voltak és lázasan nekiláttak a hajó megmentésének. Szivattyúink nem működtek és így kézi erővel láttunk neki, hogy a hajóba tóduló vizet eltávolítsuk, azonkívül összeszedtünk a hajón minden található vitorlát, hogy a léket eltömjük. Aztán igyekeztünk a hajót könnyebbé tenni és a nehéz gránátokat mind a vízbe dobáltuk.

Seitz sorhajókapitány, hajónk parancsnoka mindenütt ott volt és egyre buzdította a legénységet, hogy ezt a szép magyar hajót próbáljuk a hazának megmenteni. Azonban több mint két órai fáradozás után látnunk kellett, hogy minden munkánk hiábavaló. A hajó mindinkább megtelt vízzel s oldalt dőlt, a hátsó része pedig mindinkább kiemelkedett. Amíg mi rettentően dolgoztunk, addig a Tegethoffról heves ágyuzást hallottunk. A Tegethoff lőtte az olasz torpedónaszádot és a láthatáron feltűnt angol, francia és olasz hajókat.

— Reggel 6 óra előtt leszakadt a parancsnoki hid, amelyen Seitz sorhajókapitány állott. A kapitány beleesett a tengerbe, de a vízből hamarosan újból felkuszott a hajóra. Akkor kiadta a parancsot, hogy minden ember a fedélzetre menjen.

Trombitásunk akkor már nem volt meg, mert a leszakadt hajóhid őt is belesodorta a tengerbe, amelyből nem tudott kijönni, mert a ráesett hidrészek megsebesítették. Parancsnokunk ekkor előrántotta revolverét és háromszor a levegőbe lőtt. Erre a jelre mind a fedélzetre siettünk.

Csak ötven matróz nem jött fel a fedélzetre, akik egy negyedórával előbb Rövid sorhajóhadnagy vezetésével önként vállalkoztak, hogy lemennek a hajó testébe és ott tovább folytatják a lék betömését. Ezek a derék bajtársaink nem hallották a három hívó lövést. Amikor a hajó fedélzetén sorokba állottunk, parancsnokunk meghatott hangon mondotta, hogy kedves hajónktól el kell búcsuznunk és az életünket meg kell mentenünk a hazának, amelynek még szüksége lesz arra. Utasítást adott a tüzéreknek, hogy az egyik hét centiméteres ágyuból még egy utolsó üdvözlő lövést tegyenek. Ennek megtörténte után előállott Sággy táborig pap, a Szent István hajó lelkesze és együtt imádkozott velünk, majd valamenyünknek megadta az abszolúciót. A lelkesz, aki szintén megmenekült, megerősítette szavaival lelkünket. A parancsnokunk azután felszólított, hogy dobjunk le magunkról ruháinkat, hogy könnyebben uszhassunk és ugorjunk bele a tengerbe.

— Nehány perc múlva mindnyájan a tengerben voltunk és igyekeztünk a hajótól mentől továbbra jutni, mert már veszedelmes gyűrűk képződtek körülöttem. Mind háton

usztunk, hogy lássuk kedves veszendő hajónkat, amelytől olyan nehezen váltunk meg és amelyen minden holmink ott maradt. Senki nem hozott magával semmit, csak legfeljebb egyik-másik egy-egy kötél darabot, hogy annak segítségével az esetleg elbágyadt bajtársak valamelyikét vontassa. Egyszerre csak láttuk, hogy a hajó orrával mélyen lebukik, hátsórésze pedig magasra emelkedik, úgy, hogy a propellerjei mind a víz fölé kerültek.

Parancsnokunk ebben a pillanatban hangozó hurrát kiáltott, amelyet mi messzehangzóan háromszor megismételtünk. Alig hangzott el a háromszoros hurrá, a Szent István hirtelen a víz alá merült és a hullámok összecsapódtak fölöttem.

— Akkor aztán elkezdődött a mi egyenkinti harcunk a vízzel. Egész éjszaka szolgálat és a megtorpedózás óta végzett nagy munka után usznunk kellett, hogy megmentjük az életünket. A torpedónaszádok és a Tegethoff felé igyekeztünk. Háromnegyed óráig, sőt soknál egy óráig tartott, amíg valamely járművön felvettük. A torpedónaszádon azután forró kávét, teát és ennielót kaptunk.

Ezek elszállítottak minket egy öbölbe, ahol a Tegethoff várakozott. A hajóról kaptunk ruhát. Sokan az uszástól és izgalomtól nagyon elgyengültek, ezeket a sebenicói kórházba vitték. Az egészségesen megmenekültek valamennyien szabadságot kaptak azzal, hogy mindaddig odahaza tartózkodhatnak, amíg új beosztást kapnak. Seitz sorhajókapitány megköszönte a haza nevében a legénységnek önfeláldozó munkáját és bucsuzásul mindegyiknek harminc koronát adott.

— A Szent-István elsüllyedésének helye körül tizenhárom bajtársunk hulláját halászták ki. Ezeket nagy pompával temették el Póljában. Igen sok hőse azonban a Szent-Istvánnak a tengerbe van eltemetve. Néhányan maga a hajó szolgál koporsóul. A hivatalosan kiadott veszteségi lista szerint a hajó személyzetéből négyszáznolcvan ember eltűnt.

Legujabb füzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.

Rákóczi-ut, (Korona gyógyszerár mellé)

Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

VILLAMOS VASALÓK és FŰZŐK

megérkeztek, remekszép üvegcsillárok mindennemű villamos vezetékek és égők legolcsóbb napiárban szereltetnek

STERN VILLAMOS VÁLLALATA

Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

FOGAK

TELEFON 10-50.

Foghuzás, Fogtömés és a legmodernebb fogtechnikai munkák, ugyint Kautschukban és aranyban foglalt fogak, szápadlással vagy anélkül és öntött arany hidmunkák a legtökéletesebben műtermemben készülnek.

BERDACH JENŐ ÁLL. VIZSG. FOGTECHNIKUS. NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 6. I. EM.

A képviselőház ülése.

Interpellációk napja.

Éjjeli ülés a Házban.

A képviselőház ma is nyolc óras ülés keretében folytatta a választójogi javaslat vitáját.

A mai vitanap legnagyobb részét *Bakonyi Samu* foglalta le, aki a javaslat általános bírálatát messze túlhaladva, igen behatóan foglalkozott a részletekkel is. Beszéde a délutáni ülés egy részét is lefoglalta, utána került a sor a nagy érdeklődéssel várt interpellációkra.

Az ülés lefolyásáról a következő tudósításunk számol be:

A választójog.

A képviselőház ülését *Szász Károly* elnök féltizenegy órakor nyitotta meg. A választójogi javaslat első szónoka

Schuller Rezső szász képviselő, aki a magyarság jövőjét nem látja oly sötétnek a választójog kiterjedése mellett, mint a hogyan festik. Ott, ahol az állam és a nemzetiség érdekei szemben állanak, el kell ismerni az állam prioritását. Nem lelkesedik a választóreform széles kiterjesztéséért, csak az óvatos haladás híve, a nőknek azonban még így is megadja a választójogot. A javaslatot általánosságban elfogadja.

Bakonyi Samu: Elfogódottan szemléli Wekerle miniszterelnök szerepét. A miniszterelnök, amikor a politikai szintre lépett a demokrácia mellé állott. A munkapártiak azért ellenzik a választójog komoly reformját, hogy a mostani helyzetet biztosítsák és az új Házba is ők jöjjenek vissza. Wekerle ismételtén kijelentette, hogy magáévá teszi az Esterházy-kormány programjában kifejtett és a királyi akarral megegyező választójogi álláspontot. Tisza István azt az állítást kockáztatta meg a választójogi bizottság ülésén, hogy Kossuth Lajos és hívei ellenették az általános választójogot. Történelmi példákkal cáfolja ezt.

Statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy míg a népesség 30 százalékkal szaporodott, addig a választók száma csak 0.18 százalékkal. Polemizál Tiszának ama kijelentésével, hogy az eredeti javaslat nem számolt a hazai viszonyokkal és csak nemzetközi divatos jelszavakkal akart érvényesíteni. Ezzel szemben megállapítja, hogy a magyar nemzeti állam kiépítésének az útja az általános választói jogon keresztül vezet. A királyi kézirat egyenesen a nemzeti hősök érdemeinek az elismeréséül akarja adni a választójogot és a többség most szembehelyezkedik ezzel a felfogással. Nem csodálkozik a többség magatartásán, hiszen néhány évvel ezelőtt báró Ghillány Imre azt hangoztatta, hogy el kell törölni a közvetlen választást, mert a magyarság érdekeit csak a közvetett választás biztosítja.

Erdély érdekeit jogfosztással megóvni nem lehet. A választójog ellen való védekezés egyenlő a civilizáció ellen való védekezéssel. A megegyezésről szólva, kérdezi: van-e megegyezés a 4 és 6 elemi kérdésben vagy a nők választójogában? Az eltorzított javaslat alapján összeülő képviselőház képtelen lesz az önálló magyar hadsereg kivívására is. Ezután engedélyt kér arra, hogy beszédét délután folytathassa.

A délutáni ülés.

A délután 4 órakor folytatott ülésen *Bakonyi Samu* részleteiben bírálja a javaslatot, végül beszédét azzal a kijelentéssel fejezi be, hogy a javaslatot még általánosságban sem fogadja el.

Öt óra lévén, megállapítják a holnapi

napirendet és áttérnek az interpellációk meghallgatására.

Interpellációk.

Szurmay Sándor honvédelmi miniszter mindenekelőtt válaszol Esterházy Mihály mulkorigi interpellációjára, melyet a cséplésnél felhasználható katonai segítség ügyében hozza intézett. A megnyugtató választ tudomásul vették.

A közigazgatási alkalmazottak felmentése.

Szilágyi Lajos a honvédelmi minisztert interpellálja. A közigazgatási alkalmazottak tömeges hadbavonulása miatt. Az itthon maradt csekély számú alkalmazottal képtelenek az egyre szaporodó munkát elvégezni. — A hadbanlevők sürgős felmentésére van szükség, mert különben elkövetkezik a közigazgatás csődje.

Szurmay honvédelmi miniszter válaszában elismeri, hogy a jó és gyors közigazgatás első sorban hadiérdék. Kijelenti, hogy a közigazgatási alkalmazottak felmentése érdekében a hadügyminiszterrel a tárgyalások már megindultak.

A hazatért foglyok fizetése.

Szilágyi Lajos második interpellációjában a hadifogságból hazatért katonákon esett anyagi sérelmet teszi szóvá. Elmondja, hogy azok a foglyok, akik ez év március elseje előtt tértek haza, megkapták egész fizetésüket pótdíjakkal együtt, azoktól azonban, akik március elseje után jöttek haza, levonják azt az összeget, amelyet a hadifogság ideje alatt Oroszországban kaptak. Ez az intézkedés a fogságból hazatért tiszték körében nagy elkeseredést kelt.

Szurmay honvédelmi miniszter tiltakozik azon állítás ellen, hogy ő a fogságból hazatért tisztékkel szemben igazságtalanságot követett volna el. — A helyzet az, hogy azok, akiknek Oroszország nem adta meg a fizetést, itthon megkapják elmaradt fizetésüket, akik azonban fogságuk alatt fizetésüket rendszeresen megkapták, itthon ezt az összeget levonják, mert fizetést kétszer adni nem lehet.

A választ a Ház tudomásul vette.

A Haditermény és Állatforgalmi Központ ellen.

Preszly Elemér interpellációjában azt kérdezi: miért nem lehet a városok ellátási jogából a Haditerményt kizárni? Kijelenti, hogy amíg egyes városok pótolhatatlan zsirhiányban tengődnek, addig mi zsirral és burgonyával látjuk el Bécsét.

Windischgrätz közlelmzési miniszter azt válaszolja, hogy zsirt és egyéb élelmet Bécs csak akkor kap, ha a mi szükségletünk már fedezve van. Ami a városok ellátási jogát illeti, ebből a Haditermény közvetítését kizárni nem lehet. Sertéshizlálásra azonban minden város jogot kapott.

Brestyánszky Sándor az Állat és Takarmányforgalmi r. t. visszaélései ügyében interpellál, a mezőgazdák részére magasabb fejkvóta megállapítását sürgeti.

Windischgrätz közlelmzési miniszter válaszában kijelenti, hogy a mezőgazdák részére magasabb fejadagot nem ígérhet, ha lehetséges lesz, megteszi.

Csermák Ernő szintén az Állat és takarmányforgalmi r. t. ügyében interpellál.

Béla Henrik a harcúton levő katonadiákok érdekében szólal fel.

Gróf Zichy kultuszminiszter megnyugtató választ ad.

Az olasz offenziva veszteségei.

Ezután *Fényes László* terjesztette elő a miniszterelnökhöz következő interpellációját:

A hadvezetőségnek érdeklődött e már szert e tájékoztatást az offenziva körülményeiről és lefolyásának részleteiről, valamint ar-

ról, hogy mi okozta nemzetünknek a háború negyedik évének végén való e szerencsétlenségét?

Tájékoztatni tudja-e a miniszterelnök az országgyűlést, hogy a 47 százalékban jelzett magyar ezredek hol voltak az offenziva idején és a magyar állampolgárok összes vesztesége mennyi volt június 15—20 ig, azóta július 1 ig?

Felvilágosítást tud-e adni a miniszterelnök arról, hogy miért kezdték az offenzívát aratás előtt, nehéz élelmzési viszonyok között, éppen azon a napon, amelynek időpontja előtt 24 órával illetékes tényezők jelentették a vezérkarnak a Piave felső folyásának óriási áradását s az Alpésekben előző napokban lehullott óriási hómennyiség egész világossá tette, hogy ez az áradás az idén a szokottnál is nagyobb lesz?

Kérem a miniszterelnök urat, igazak e azok a sebesültek részéről mindenfelől elmondott és megerősített hírek, hogy árulások folytán, amelyeket részben az olasz lakosság, részben csehek, főleg pedig egy lakosszorosan kitüntetett cseh repülő törzsőrmeester követtek el, az ellenség előtt támadási pontjaink teljesen ismeretesekek voltak és a gáztámadások helye elől előre elhúzódtak, a gyanútlanul előretörő hadoszlopokat hátul annál nagyobb tűzfalakkal fogadván

Kérem a miniszterelnök urat, való e az az állítás, hogy a magyar-osztrák hadvezetőség a legszélsőbb svájczi határszéltől egészen a tengerig egyaránt támadást intézett, helyesebben mindenütt áttörést kísérelt meg? Való e, hogy a hadvezetőség ezt a rengeteg embert igénylő általános és egyszerre való felgöngyölítést abban a reményben kísérelte meg, hogy az olasz ellenség már amúgy is gyenge?

Történtek-e az élelmzésést sürgősen javító intézkedések?

Történt-e és minő gondoskodás arról, hogy a magyar állampolgárságu katonák, legyenek honvédek vagy közösek, ha sebesültek, vagy olyan betegek, hogy szállításuk lehető, elsősorban Magyarországra hozassanak?

Végül kérdem a miniszterelnök urat, hajlandó e hozzájárulni ahhoz, hogy az országgyűlés parlamenti vizsgálóbizottságot küldjön ki, a mely a fentebb érintett kérdések ügyében és a szükséghez képest felmerülő más vonatkozásokban megfelelő vizsgálatot eszközöljön?

Gróf Tisza István interpellációja.

Wekerle Sándor miniszterelnöknek az interpellációra adott válasza után gróf *Tisza István* terjesztette elő interpellációját az éhező vidékek lakosságának ellátásáról és a természetrendelet kiegészítéséről. Kéri, hogy a vármegyék és a malmok még meglévő lisztkészletét fordítsák az éhező vidékek ellátására, hogy az aratásig levő legkritikusabb két hetet kibírjuk, ha ezt nem teszik: elháríthatatlan fennakadások lesznek az ellátatlanok élelmzésésénél. Szól ezután a természetrendelet végrehajtásáról, egyórás beszédben fejtegeti az egyes szakaszokat, majd a tengerirendeletéről kér felvilágosítást.

Windischgrätz közlelmzési miniszter részletesen válaszol Tiszának. Az ellátatlanok élelmzéséséről a kormány nagy nehézségek árán, de mégis gondoskodni fog, hogy az aratásig hátralevő néhány napot átélhessük. A tengerirendelet 10 napon belül megjelenik.

Gróf Tisza István nagyjából tudomásul veszi a választ, hangsúlyozza azonban, hogy Erdély lakossága egy részének ellátásáról még mindig nem történt gondoskodás.

Wekerle a királyi pár elleni rágalmakról.

Huszár Károly interpellációjában a királyi család ellen, főképpen Zita királyné fennkölt személyével az ellenség által terjesztett aljas rágalmakat teszi szóvá. A rágalom Ausztriában még nagyobb méreteket öltött, mint nálunk, de itt is gondoskodni

kell, hogy a rágalmak tovább terjedésének gátat vessünk. Lelkes szavakkal emlékezik meg a királyi párról, különösen a hön szeretett Zita királynéről. Aki ilyen rágalmak terjesztésében részt vesz, az ellen felségsértés címén kellene eljárni.

Wekerle Sándor miniszterelnök válaszában megbotránkozással szól e hírekről, melyeknek célja, hogy megbontsa a király és a nemzet közötti benső viszonyt. Főlölegesen tartja kijelenteni, hogy e rágalmak valótlanak, hisz azoknak úgy sem ad hitelt senkisé. A hírek terjesztői ellen a legnagyobb szigorúsággal fognak eljárni, ily értelmű utasítások már megtétettek.

A Ház a választ tudomásul vette.

A képviselőház ülése ezzel éjjel egyenyed 12 órakor véget ért.

Bihar 2757 özvegye és 6665 hadiárvája felemelt segélyt kap.

Verner Kálmán indítványa.

Biharmegye közigazgatási bizottsága tegnap Fráter Barnabás alispán elnöklésével ülésezett. Ott voltak: Keszthelyi Zoltán főjegyző, Gera Sándor dr. g. kath. kanonok, Németh István kir. pénzügyigazgató, Varró Domokos műszaki tanácsos, Thury Endre dr. kir. ügyész, Kazay Kálmán t. főorvos, Verner Kálmán árvaszéki elnök, Gyöngyössi István dr. főügyész, Vasady Lajos dr. tanfelügyelő, Kiss István kir. tanfelügyelő (Belnyes) és Pallay Béla dr. jegyző.

Az alispán havi jelentése után Keszthelyi Zoltán főjegyző a vármegye 1917. évi zárószámadásáról referált. — A maradvány 487.000 korona.

Egy hazafias román község.

Az előadók közül Kiss István tanfelügyelő bejelentette, hogy Borda község elhatározta a községi iskola tanítási nyelvének megmagyarosítását. Felolvasták a községi képviselőtestület határozatát, amely így szól: Moldovány János indítványára elhatározta a község, mert a lakosságnak is érdeke, hogy a magyar nyelvet, mint az állam hivatalos nyelvét már az iskola padjain elsajátíthassa s azt a hivatalokban úgy, mint a mindennapi életben alkalmazhassa és használhassa, hogy az iskolába örömmel vezeti be a magyar nyelvet.

Ez az őszinte hang nagyon tetszett a bizottság tagjainak.

Az özvegyek és árvák.

Most következett egy érdekes indítvány, kitél jöhetett volna, mint a hadiárva és özvegyek pártfogójától, Verner Kálmán árvaszéki elnöktől. Az 1887. évi XX. törvénycikk a hős halált haltak vagy a háboruban elesettek özvegyei számára nyugdíjat, árvái részére 48 korona nevelési járulékot adott, de ez 540 koronán felül nem emelkedhetett. Ebből pedig megélni még művészettel sem lehet.

Ezért az 1915. évi törvény a háboru alatt s azontul 6 hónapig az elesettek és rokkantak számára ideiglenes segélyt szavazott meg, amely az özvegyeknél évi 120 koronát jelent, minden gyereknek pedig a nevelési járulékot 12 koronával javította. Csak hogy ez is kevesebb volt, mint az államsegélyes feleségek segélye, akik amellet, hogy

a férjük élt, még tetejébe többet kaptak, mint a halott hősök özvegyei és árvái, főképen azóta, hogy az államsegélyt fel is emelték. Verner Kálmán árvaszéki elnök rájött arra, hogy az 1917. évi IX. törvénycikk 6. §-a a hősök árvái számára a megjelölt 12 koronát 96-ra emelte fel, szülő nélkül levő árvánál a 36 koronát 192 koronára, a törvénytelen gyermekek segélyét pedig 60 és 108 korona helyett 144 és 264 koronára. Ezt a törvényt azonban nem hajtották végre s csak a régi segélyeket adták ki a hősök árváinak.

Minthogy ez állandó panaszokra adott alkalmat, mert a hadiözvegyek nem tudták a kis pénzből eltartani a hadiárvaikat, Verner Kálmán indítványt tett a közigazgatási bizottsághoz, hogy a törvény végrehajtását kérje a pénzügyminisztertől. A bizottság egyhangulag elfogadta a jól megokolt, nemes szívre valló, lelkiismeretes indítványt s felir a miniszterhez, hogy 1917. október 1. től számítva utalja ki a felemelt segélyeket. A vármegyében ma 2757 hős halált halt bihari katona neve szerepel a hősök nyilvántartásában, a hadiárvaik száma pedig 6665, összesen 9422 embernek hoz segítséget az emberi szeretetre valló indítvány.

Hadimilliomosok karriérje a háboru aranyhegyén.

A könyv, amelyhez az előszót Huszár Károly országgyűlési képviselő írta, le akarja írni az árdrágítók, az élelmiszerhamisítók, a készletelrejtők, a lánckereskedők, a hadiuzsorások égbekiáltó bűneit. Dante pokla is szűk lesz ezeknek, akik akkor gazdagodnak meg, mikor mindenkinek csak áldozni lett volna szabad.

A háboru szerencselovagjai között találjuk Kovács Piroska József zsücsmester esetét. Ugy kezdte, hogy disznót őrzött Jászárokszallás határában a rendkívül pirosképi fiu, s 17 éves korában ment Budapestre, ahol 24 korona napszámért taposta a nyersbort a Dunában. Mikor a háboru beütött, már 4000 koronája volt s hazament, ahol a Jászóság minden parasztját összehívta s a Haza nevében megvásárolta subájukat. 700 subát vitt fel Bécsbe, ahol azonnal mng is vették s még 4000 darabot rendeltek nála. Darabonként 60 koronát kapott, s beutazta Biharmegyét, Békést, Szolnokot, 30—35—40 koronájával vette a subát a parasztoknál. Ez 100.000 koronát jövedelmezett neki. Később Augustza főherceggasszony vette meg több készítményét s József kir. herceg pedig bundát rendelt nála. Ez fellendítette vállalkozásait, olcsón dolgozott, olcsó munkaerőkkel, mégis milliókat keresett a háboru.

Igy keresett Dénes Pál szociálistavezér is, mint hadiszállító, néhány milliót. De ha elolvassuk Jaques Chaim és Caco Áftalian tőzsdeügynökök vagy Alberti Imre borkereskedő millió szerzéseinek intim titkait, ő becsületes munkában elfáradt olvasó, leteszed ezt a rettenetes könyvet lassan, fáradtan és ájultan gondold tovább a szöveget:

— Jobb meghalni, mint ilyen világban élni, ahol a milliókat munka nélkül, hatósági segédlettel összesöprik a háboru kalandorai, vércsei és farkasai, míg a világ legelső katonáiról leszakad a hebehurgyán összefércelt

ruha, a kórházakban ellopják a beteg és sebesült katonák enivalóját s blüdos hussal etetik. Ez a világ rothadt, élni benne kin és gyötrelm.

Van segítség az ifjuság züllése ellen.

A Keresztessy-bíróságnál egy tárgyalás. Vezeti Keresztessy József törvényszéki bíró, aki Zalaezerszegen a gyermekbírószágot szervezte s Nagyváradon is már egyszer jóideig erős kézzel intézte a fiatalok ügyeit. — Most higgadtan, sok jóindulattal beszél.

A bíró: Látod fiam, be kell látnod, hogy dolgozni kell. Te azt hiszed, hogy csak az dolgozik, aki a talicskát tolja vagy a falat rakja. Nem tudod, hogy mi is, akik itt ülünk, mennyit tépelődünk, emésztjük magunkat, tanulunk és dolgozunk, hogy a ti elrontott életeteket kerékvágásba hozzuk. Azt hiszed, hogy ez nem dolog, de azt is hiszed, hogy a másik, amit dolognak gondolsz, az nem jó. Nem szereted a dolgot, kerülöd, dologkerülő vagy, így élsz, sétálva, a ligetben csavarogva, bandát verbuválva romlott, büntetett, züllött gyerekekből. Hova jársz?

A fiu: Moziba. Meg az éjjeli mulatóba, ott segítetek tenni venni. Nick-Cartert olvasok.

A bíró: És a barátaid? Itt van a környezettanulmányod: ismert csirkefogókkal jársz egész nap, egy kőművesinassal, aki nem dolgozik, egy suszterinassal, aki elfelejtette a mesterségét, egy kereskedőtanulóval, aki elzüllött. Tolvajok, betörők, rablók a barátaid. Mit gondolsz, mi vár rád? Hiszen adat van rá, hogy kifosztod az utcádba tévedt fiukat s megfenyegeted, hogy megölöd őket, ha szólni mernek. Te szervezed a csirkefogóbandát, te vezér akarsz lenni a romlottak közt. Miért nem a jóra adod magadat?

A fiu: Én nem lopok, csak nem dolgozom, mert nem találok magamnak való mesterséget.

Az anya: Otthon van nappal, de nem tud rendes mesterségbe kezdeni. Pedig sok gyerekem van s nekem teher ez a fiu.

A bíró: A baj oka a háboru, a felügyelet hiánya s az anya elfoglaltsága. Baj, hogy az apa nincs itthon, s baj a sok alkalom. Az utcán csapatostul lézengenek a kiverter gyermekek, akik egymástól mindig csak a roszt tanulják el, soha a jót. Emellett nincs kellő táplálkozás s a gyerek éhesen kimegy az utcára, hát azután néz honnan lophet valamit. De ez így nem megy soká. A törvényhozás szigorítani fogja a büntetőrendelkezéseket, másrészt preventív szabályok alkalmazása lesz kényszerítve. Nincs ok rá, hogy a gyermekek 6 órán tul az utcán csavarogjanak, pláne este a moziban, orfeumban, kabarében, meg a ligetben lézengjenek. Nem szabad őket korcsmába, orfeumba ereszteni, meg kell nézni, miféle züllött fickókkal érintkezik a gyermek. Van egy társaság, amely az ilyen csirkefogókat kineveli, egy lakatos, egy kőműves a vezetője.

A hírlapíró: A bíróságnál a minap azt állította egy V. Emilia nevű leány, hogy akkor romlott el, mikor a javítóba vitték s ott élt.

A bíró: A javító tényleg nem sokat ér, többet használ a fogház. Munkaházakat kell építeni s oda beutalni, aki nem akar dolgozni, akár fiatalok, akár idősebb, de munkakerülő. De a preventív szabályok és intézkedések fontosabbak, meg kell előzni a bajt. Ebben azonban sajnálatos tapasztalataink vannak. A társadalom intelligens elemei nem vállalkoznak a közreműködésre, visszautasítják a pártfogó kinevezést. Most is egyik iskola igazgatója küldötte ezt vissza. Ez sajnálatos, mert nem mutatja a szociális erők összeműködésének tudatát s a bíróságot

teljesen magára hagyják. Függetleníteni kell a bírót ezektől a visszaütésektől, mert nem szivesség ez, hanem kötelesség s hivatalos fizetett személyeket, tisztviselőket kell tartani, akik környeztanulmányokat végeznek s elvállalják a pártfogó tisztet. Mi megakarjuk javítani a mai rettenetes helyzetet s ha a törvényhozás is úgy akarja, 5-6 év alatt normális lesz. Borzalmasan züllött az ifjuság, erkölcsi érzéke eltompult, ezen segíteni kell s van is rá mód abban, amit elmondottam.

— Milyen társadalmi osztályból kerülnek ki a fiatalok bűnösök?

A bíró: Most van mindenféle, de jórészt városiak, ezeket szigorubban kell fogni. A romlás kikezdte a középosztály gyermekeit is. Csodálatosképpen sok a zsidó a fiatalok között, a legközelebbi tárgyalások vádlottjai nagyrészt ezek. — Valószínű, hogy a könnyű életmód viszi őket a bűnözésre.

A szerkesztő: Annyi kísérletet tettek már divatos új módszerekkel s mind csődöt mondott. Próbáljunk visszatérni egy régi módszerhez: „Engedjétek hozzám a kisdedeket.” Tegyük ismét a vallás-erkölcsi alapot a nevelés központjává, az első elemítől fel az egyetemig. Őszintén, következetesen. Meglássák, több lesz az eredmény. És ide el fogunk jutni, — de majd csak mikor — „felekezeti-külső iskola”, „vallásmentes oktatás”, „független erkölcs” stb. jelszavak tökéletes csődöt mondanak. Addig csak tessék nyugodtan kísérletezni tovább — hiába.

Nem ad több bőrt a miniszter.

Nagyvárad városa feliratot intézett a miniszterhez, amelyben ismertette a hatósági cipőjavító műhelyek felállítását, egyben rámutatott arra is, hogy a nagyváradai cipész-iparosok részére nincs elég anyag, hogy zavartalanul dolgozhassanak, pedig a város közönségének nagy szüksége van a lábbelire. Kérte ezek alapján a város részére nagyobb bőr és más anyagok kiutalását, hogy a hatósági cipőjavító műhelyeket és a cipész iparosokat elláthassa a város a szükséges bőrrrel és más anyagokkal.

Tegnap megérkezett a város felterjesztésére a kereskedelmi miniszter leirata, amely bizony nem kedvező.

A leiratban értesíti a miniszter a várost, hogy nem emel kifogást az ellen, hogy a nagyváradai körzet részére kiutalt anyagból a felállított hatósági műhelyeket is ellássák. Különleges kiutalást azonban, a nagy anyaghiány miatt, nem helyezhet kilátásba.

Amennyiben a nagyváradai cipész iparosok a maximált áron vállalják a javításokat, a miniszter szerint Nagyváradon egy hatósági műhely elegendő.

Az anyaghiány miatt azonban a város lakosságának teljes ellátására nincs kilátás; a miniszternek nem lesz módjában, hogy 96000 pár cipőt kiutaljon Nagyvárad közönsége részére, azonban igyekszik, hogy a legszükségesebb szükséglet fedezhető legyen.

A város tehát nem kap sem több bőrt, sem más anyagot, amire pedig éppen olyan szükség van, mint magára a bőrrre.

Kapcsolatosan megemlítjük, hogy az ipartestület utján kiutaltak a nagyváradai cipész iparosok részére úgy felsőbőrt, mint talpat s más anyagokat.

A nagyváradai ipartestület szét is osztotta tegnap a leküldött anyagokat, de bizony azok igen silány dolgok s éppen csak szükségből használhatják a váltómunkát dolgozó iparosok.

Ha a helyzet nem változik, az őszi és téli idő beálltával a közönség szegényebb része erősen meg fogja érezni a lábbeli hiányát.

Offenzívát kezdtek az olaszok.

Budapest, július 3. A miniszterelnök régi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Tegnap kora reggel az egész Piave-arcvonalon Susegana-tól lefelé az olaszok élénk ágyutüzélést kezdtek, amely San Donato-tól délre több szakasszon pergőtűzzé fokozódott. Egy óra múlva a Piave torkolatától nyugatra lévő területen az ellenséges gyalogság támadásra indult. Az egész napon át tartó elkeseredett harcokban a Thiesa Nuovánál való kis területnyereség kivételével sehol sem tudott magának sikert kiküzdeni.

Az ellenségnek az a kísérlete, hogy Resedolinál a déli szárnyon tengeri haderők védelmével gyalogságot tegyen partra, tüzünkben szintén meghiúsult.

Censonnál az olaszoknak egy átkelési kísérletét meghiúsítottuk. A venezai hegyi arcvonalon ugyancsak rendkívül élénk volt a harci tevékenység. Assolone tól nyugatra egy erős támadást a kipróbált ausztriai cs. és kir. 49. gy. ezred ellenlökésével meghiúsított.

A Col del Rossotól északra és Asiagónál is visszavertünk olasz gyalogsági előretöréseket.

A tiroli nyugati arcvonalon mérsékelt tüzérési harc.

Utólag megállapítást nyert, hogy Bárdy főhadnagy volt az, aki Kauer szakaszvezető pilótával a sokat emlegetett Baracca őrnagy olasz vadászpilótát június hó 19 én lelőtte.

A vezérkar főnöke.

Seidler miniszterelnök a királyi család elleni rágalmakról.

Budapest, július 3. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Weigner képviselő vezetésével több képviselő ma megjelent Seidler miniszterelnök-nél, hogy felhívja figyelmét azon rágalmakra, amelyek minden hazafias lelket mélyen sértő módon foglalkoznak a királyi család személyével. Seidler miniszterelnök kijelentette, hogy ismerősök előtte e gonoszsággal telt híresztelések s mélyen felháborodva fejtette ki, hogy az ellenség most sem nyugszik, hogy a király és a nép között levő benső szeretetteljes viszony megzavartassék. Mondani sem kell, hogy nincs egyetlen épeszü ember, aki elhigye ezeket a képtelenségeket. Személyével garantálja, hogy ezen gonoszsággal telt híresztelések valótlannok. A hír terjesztői ellen személyekre való tekintet nélkül teljes kiméletlenséggel fel fog lépni.

Miért volt Czernin kihallgatáson?

Budapest, július 3. (Saját tudósítónktól.) Az Est bécsi tudósítója jelenté Czernin volt külügyminiszter tegnap kihallgatásáról: A kihallgatáson teljesen elsimultak azok az ellentétek, amelyek a király és Czernin között némileg még fennállottak. Ő felsége teljes bizalmáról biztosította Czernint, akire fontos küldetés vár. Czernin mint az ukrán béke megteremtője a leghivatottabb arra, hogy összeegyeztesse azokat az ellentéteket, amelyek a rutének és lengyelek között a béke miatt támadtak.

A termésrendelet.

Buza, rozs, kétszeres, tatárka és árpa átvétel.

Mihelyt valamely termelőnél, illetőleg a termelőnek egyazon község határában fekvő gazdaságában a cséplés véget ért, az átvevő bizottság a termelővel azonnal leszámol.

Az átvevő bizottság köteles az Országos Közélelmezési Hivatal által megállapított népháztartás állatszámolás, valamint vetésterület felvételének adatai és a cséplés eredménye, továbbá az érvényes rendelkezések alapján a termelő házi és gazdasági szükségletére szolgáló terménymennyiséget megállapítani, azt a termelő részére a zár és igénybevétel alól feloldani.

Az átvevő bizottságnak a szükséglet megállapítására és a közcélokra átengedett felesleg mérvére vonatkozó döntése ellen úgy a termelőnek, mint az átvevő bizottság bármely tagjának, ideértve a Hadi Terményátvevő közegét is, joga van az első foku közigazgatási hatósághoz birtokon kívül 15 napon belül felelővel élni.

Az első foku hatóságnak az a határozata, amellyel az átvevő bizottság által megállapított terménymennyiségnél többet old fel felebbezés hiányában is ezek az Országos Közélelmezési Hivatal vezető miniszter jóváhagyása után válik jogerőssé.

A bizottság a leszámolásról a termelőnek egy elszámolási jegyzéket az, amelyet a termelő megőrizni s a hatóságnak kívánatra bármikor felmutatni tartozik.

Általános rendelkezések a házi és gazdasági szükségletre vonatkozólag.

Azt, hogy a termelő a jelen rendelet hatálya alá tartozó terméséből házi szükségletéből mennyit tarthat vissza, illetőleg, hogy terméséből erre a célra a zár és az igénybevétel alól mennyi oldható fel, ugyszintén a nem termelők által fejenként fogyasztható liszt, mennyiséget külön rendelet fogja megállapítani. Gyűncsak külön rendelet állapítja meg a gazdasági szükségletre feloldható, illetőleg felhasználható valamint beszerezhető terménymennyiséget.

A házi és gazdasági szükséglet megállapításánál legfeljebb az 1819. évi augusztus hó 15. napjáig terjedő időt lehet számításba venni.

Azoknak, akik házi és gazdasági szükségletükre a H. T.-től búzát, rozst, kétszerest és árpát kívánnak vásárolni a közlelmezési ügyosztály egy beszerzési utalványt ad a H. T. az utalványok ellenében, amennyiben a község területén termelt és még ott tároló készletek felett rendelkezik, a kiutalt mennyiséget kiszolgáltatja.

A beszerzési utalványok egyelőre csak az 1918. szeptember 30. ig terjedő szükségletre fognak kiállítottak.

Azt, hogy 1918. szeptember hó 30. után a házi és gazdasági szükségletre terményeket

buzát, rozst, kétszeres és árpát mily módokat mellett lehet a H. T. útján beszerezni, az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető miniszter a gazdasági szükségletre nézve a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg állapítja meg.

Aki gabonával ellátva nincsen, azt házi szükségletének fedezésére szolgáló liszttel a hatóság látja el. Az ezen célra szükséges lisztmennyiséget a H. T. az egyes törvényhatóságoknak az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető miniszter által megállapított mennyiségben bocsátja rendelkezésére.

A vámörlest végző malomvállalatok, ideértve a kizárólag az illető félnek házi és gazdasági szükségletére dolgozó malomvállalatokat is, buzát, rozst és kétszerest, kölest, tatárkát és árpát csak természetben az illető terményben s nem pénzben vagy lisztben szedett vámért (örlési díjért) örölhetnek vagy dolgozhatnak fel bármely módon.

Vámörlés címén bármely malomvállalat (kereskedelmi vámörölő, gazdasági, darálómalom stb.) buzát, rozst, kétszerest, kölest, tatárkát és árpát csak akkor fogadhat el örlésre, zuzásra, darálásra, hántolásra vagy bármely egyéb feldolgozásra, ha az öröltető fél a részére a községi előjáróság által erre a célra a 2117—1916. M. E. számú rendelethez megállapított s díjtalanul kiállított tanúsítvánnyal tanúsítja, hogy az illető gabonamennyiséget házi és gazdasági szükségletére természetből jogosan használja fel, vagy azt a jelen rendelet értelmében jogosan szerezte.

Bármely malomvállalat (kereskedelmi, vámörölő, gazdasági darálómalom stb.) csak vámörlest végezhet. A malomvállalat a feldolgozásra behozott gabonamennyiségéből örlésért és hántolásért annak 10 százalékát, darálásért, zuzásért és egyéb feldolgozásért annak 80 százalékát számíthatja fel és ezt a vámdíjat természetesen köteles levonni. A törvényhatóság állapítja meg a malomvállalat által üzemvesztésként felszámítható porlási és koptatási százalék maximumát, a mely azonban buzánál 2 százalék, rozsnál pedig 3 százaléknál magasabb nem lehet.

A malomvállalat a községi tanúsítványok alapján örölt mennyiségéből a 2117—1916. M. E. sz. rendelethez megállapított minta szerint külön jegyzéket köteles vezetni.

A polgármesternek, valamint a H. T. megbízottjának joga van a jegyzéket és a tanúsítványokat, továbbá a malomvállalat üzemét abból a szempontból, hogy a jelen rendelet szabályai megtartottak-e, bármikor megvizsgálni. A malomvállalat az átvett örlési tanúsítványokat megőrizni és azokat minden hó 1. és 15. napján a H. T. illetékes kirendeltségének beküldeni köteles.

A vámörölő malom tulajdonosa házi és gazdasági szükségletére még akkor is, ha gazdasági üzemének keretében házi kezelésben tartott vámörölő malma van, a vámörlés címén kapott terménymennyiségekből csak a polgármester engedélyével tarthat vissza annyit, amennyit a jelen rendelet értelmében saját házi és gazdasági szükségletére felhasználhat.

A malomvállalat az más mint a H. T. részvénytársaság részére terményt, lisztet vagy bármely malomterméket eladni vagy más módon forgalomba hozni tilos.

Bármely malomvállalat (kereskedelmi, vámörölő, gazdasági daráló malom stb.) amely vámörlest végez, ideértve zuzást, hántolást és a terményeknek egyéb módon való feldolgozását is, az öröltető felektől a jelen rendelet értelmében szedendő vámszázalékot üzeme helyiségében feltűnő helyen kifüggeszteni és ezt a vámdíjat minden öröltető féllal egyenlően alkalmazni köteles.

Azokat a vámörölő malomvállalatokat, amelyek berendezésükkel fogva a megállapított kiörlésre nem képesek, vagy a megszabott kiörlési arányt nem tartják be, ugyancsak továbbá azokat a malomvállalatokat, amelyek a fennálló egyéb rendelkezéseket

nem tartják be, az üzem folytatásától a törvényhatóság első tisztviselője minden kártalanítási igény kizárásával eltilthatja.

Az állatállomány szükségletére buzát, rozst, kétszerest, tatárkát és kölest felhasználni egyáltalán tilos.

Büntető rendelkezések.

Aki a rendeletbe előírt cselekményeket megszegi vagy kijátsza vagy aki a bejelentési kötelezettségnek pontosan eleget nem tesz vagy hamis adatokat jelent be, vagy aki termését elrejt vagy a közfogyasztás elől bármely módon elvonja, vagy meg nem engedett módon használja fel az mennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 6 hónapig terjedhető elzárással, valamint 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

Ha megállapítható ennek a nyereségnek a mennyisége, melyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés 2000 koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet. Ama készletre nézve, amelyre a kihágást elkövezték a törvény értelmében elkövetsésként van helye.

Nagyvárad, 1918. június 30.

Lukács Ödön
polgármesterhelyettes.

HÍREK

Személyi hír. Malatinszky Lajos főispán tegnap Gesztre utazott, ahonnan Aradra négy hivatalos ügyek elintézése céljából.

Közigazgatási bizottsági ülés. Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma, csütörtökön, július 4-én délután 3 órakor tartja rendes havi ülését.

A Szünidei Napközi Otthon megnyitása. A Szent Vince zárda szép kertjében nyitotta meg tegnap délelőtti kedves szívéhez szóló ünnepélyét az Otthont a Kath. Növendők Egyesület. 130 gyermek énekkel kezdte az ünnepélyt, azután iskolás és óvodás gyermekek szebbnél szebb verseket mondtak, melyekért lelkes tapsokat arattak. A megnyitó beszédet Imrik S. Zoltán tb. kanonok tartotta, reámutatva, hogy az Otthon vezetői nemcsak a gyermek testét, hanem lelkét is ápolják — nagy fáradságukkal mennyi kincseket gyűjtve. Jelen voltak: özv. Bangha Aurélie, Bundala Mihály nagyrépost, Borbély Evi, Domanek Pál, Eleméry Ferencné, özv. Farkasné, Frankó Józsefné, Gyarmathy Judith, Haltenberger Vilmosné, Horváth Árpádné, Hosszu Jánosné, Imrik S. Zoltán, Jablonszky Erzsike és nővére, Juricskay Béláné, Kazinczy Mária, Kiss Vally, Lábán Lajosné, Lapu Károlyné, dr. Lestyán Endre, báró Luzsenszky Lenke, özv. dr. Márkus László, dr. Mazurek Gyula és nővére, Nickl Mária, Pallay Lajosné, Sándor Albertné, özv. dr. Személy Kálmánné, özv. Szentlélek Kálmánné. Ujabb adakoztak: Bundala Mihály nagyrépost 1000, Isten nevében 300, br. Luzsenszky Lenke 20, özv. Márkus Lászlóné 50, Névtelen 20 K. További adományokat kérünk özv. Szentlélek Kálmánné kezeihez: Lukács György-u. 16.

Halálozás. Szabó Gyula posta távirtda műszaki rajzoló élete 26. évében elhunyt. Temetése holnap, pénteken, jul. 5-én délelőtti 9 órakor megy végbe a Petőfi utca 14. sz. háztól.

*** A Népszövetségi Hangya** fogyasztási szövetkezetbe mindig többen és többen iratkoznak be. Egy részjegy ára 50 korona. Kívánatos, hogy mindenki minél több részjegyet jegyezzen. Lehet készpénzzel vagy részletekben fizetni. Azok, akik részletekben fizetnek, a május, június és július hónapi díjat már most befizetni szíveskedjenek. Aki még jelentkezni óhajt vagy pedig gyűjtőívet elfogad, jelentkezzen a Népszövetségi Hitelszövetkezetnél: Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

*** Szilágyi Lajos beszámolója.** A berettyóújfalui kerület országgyűlési képviselője, dr. Szilágyi Lajos császári és királyi kamarás folyó évi július hó 9-én, vasárnap délelőtti 11 órakor Berettyóújfaluban, a Kosuth-téren beszámolót tart.

*** Ma kezdődik az ecetárusítás.** A város ecetgyára Juricskay Barnabás tanácsos rendeletére ma kezd meg a városi ecet árusítását Kapucinus-utca 11. szám alatt. Egy liter ecet ára 6 korona, a liter ecetből három liter ecet készíthető. Befőzésre alkalmas.

*** Kitérő egységes bírói és ügyvédi vizsgálat.** Dr. Kolb Lajos, a Magyar Általános Hitelbank nagyváradai főtisztviselője, aki jelenleg katonai szolgálatot teljesít, Marosvásárhelyen az egységes bírói és ügyvédi vizsgálatot kitérítéssel tette le.

*** Uj hadnagy.** Ifj. Lovassy Andor, Lovassy Andor ny. alispán derék fia, aki pár év előtt a nagyvárad négyes honvédeként mint zászlós szolgált s részt vett az eddigi harcokban, jelenleg pedig a 39. honvédegyalaghadosztály rohamzászlóaljánál harcol az olasz fronton, király öfelsége által, viszszenő ranggal honvédhadnagygyá nevezetett ki.

*** A repülő posta díja.** Megirtuk, hogy Budapest és Bécs között ma, csütörtökön kezdve rendes repülőposta járat indul meg, mely Nagyváradra is továbbit levelet. A hivatalos lap közli az erre vonatkozó rendelkezést mely szerint egy 30 g. súlyú Bécsbe szóló ajánlott levélért mennyi díjat kell fizetni.

*** Művészt a Püspök-fürdőben.** Bihar Sándor, a szintársulat kiváló énekes-bonvivanja szombaton, 6-án stílusos művésztét rendez a Püspök-fürdőben. Az est műsorán szerepelnek még Szigeti Jolán, a tehetséges fiatal szubrett, Kertész Lajos, a budapesti Intim-kabaré művésze, Krámer Ödön országosan ismert neves zeneszerző és Gara Ákos, az elismert nevű konferanszié.

*** A Népszövetségi Hitelszövetkezetnél készpénzzel, vagy pedig csekély befizetésekkel lehet hadikölcsönt jegyezni. Igen kedvező díjfizetés mellett lehet hadikölcsön-életbiztosítást is kötni. Hivatalos óra minden nap d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig.**

*** Gyilkosság a sarkadi határban.** Véres gyilkosság történt az éjjel a sarkadi határban. Elek Sándor jómódu sarkadi gazda tanyáján az árpa tarlón meggyilkolva találták a gazda 24 éves fiát. Fején fejszecsapásoktól eredő borzasztó sebek vannak. A gyilkosság gyanúja egy a gazdánál alkalmazásban volt zlasz fogolyra esik, ki az éjjel megszökött.

IRODALOM

Hadimilliomosok. Irta: Kozma Nándor. Hiteles tárgyilagossággal, izgató realitással írta meg Kozma Nándor, az országos nevű, kiváló újságíró ebben a 210 oldalas kötetben a háboruban meggazdagodott magyar milliomasok életét, karrierjük és vagyonuk csodálatos történetét. Az amerikai milliárdok világszerte elterjedt történetírásának példájára sorra veszi a magyar hadimilliók intim történetét teljesen eredeti és komoly hitelességében is izgalmas részletekkel teli könyvében. Weisz Manfréd lőszergyáros, Wolfner Tivadar bakkancsszállító, Horvát Akos kézimunkakereskedő, Bálint Dezső, Fajdi Gábor, Brauch hentes, Glasner pék, Baruch zabszállító, Schubert mészáros, Török gyógyszerész, az árdragító Zeidl, malomok, malomigazgatók, borkereskedők, tőzsdeügynökök, hátizsák, egyenruhaszállítók, mozisok, kereskedők, iparosok, ügyvédek hadimillióinak történetét gyűjtötte össze a szerző ebben a kötetben, mely szomorú korrajza a háború vérfojgyamában tobzódó Magyarország. Az érdekes kor és erkölcsrajzban külön kiemelkedik az író kivételes tárgyilagossága, amellyel az elképzelhetetlen fáradtsággal felkutatott tényeket és sokszor hitetlennek tűnő részleteket hiteles adatokkal támasztja alá. Az egész ország közvéleményének érdeklődésére tart igényt, a „Tálatos” kiadásában megjelent kötet. Ára 8 korona. A címlapot Biró Mihály festőművész színpompás, eredeti rajza díszíti.

Magyar Kultura. Társadalmi és tudományos szemle. (Megjelen havonként kétszer 5, és 20 án. Évi ára 30 korona, Budapest, VIII., Horánszky u. 20. sz.) — Legújabb száma most jelent meg a következő és változatos tartalommal;

Tartalom: Tizenkét millió a keresztény sajtórészvénytársaságnak. Bangha Béla S. J. — Tanulmányok: Angelo Secchi. Fényi Gyula S. J. — Tárca: Hajlékodon kívül. Regény. (7) Blaskó Mária. — Pajzs és Kard: „Aggresszív katholicizmus”. (2) Bangha Béla S. J. — Szemlék és kritikák: Könyvek: Riedl Frigyes: Arany lelki élete Dr. Várdai Béla. — Klemens August: Roms letzte Tage unter der Tiara. Dr. Vécsey J. Aurél. — Mikléssy István: Az ifjúság előkészítése a katonai szolgálatra a külföldi államokban. Burján Károly. — Kaja Mihály: Babiloni vizek mellett. Lám Frigyes. — Dr. Weis István: A községi közigazgatás reformkérdései. Dr. Kalmár Simon. — Oláh Gábor: Balgatag szerelem. Lám Frigyes. — Dr. Dénes József: Választójog és nemzetiségi kérdés. Dr. Kalmár Simon. Közgazdaság: Ipari szövetkezetek. Dr. Neubauer Gyula. — A VIII. hadikölcsön. — Ipari kényszertársulás. — A szénadó. — Atmenetgazdasági Miniszteri Bizottság. — Nagló: Az oroszok távoztatása Budapestről. Halász Manó. — Irország. Id. Egán Lajos. — Rövid följegyzések.

Színházi Élet legújabb száma megint csupa érdekesség. Szász Zoltán cikke Pálmay Ilkáról. Karinty Frigyes humoreszkje, Somházy István regénye, Somlyó Zoltán és Farkas Imre verse. A Fekete Frakban című egy felvonásos, Ötvös Adorján kottája, Intim Pista stb., képek, rajzok vannak a gazdag számban, melynek egy korona az ára. Előfizetés negyedévre 10 korona.

Betűszedő tanulónak fiú és **berakó** tanulónak leány **fizetéssel felvétetik** a **Szent László-nyomda** részv.-társaságnál.

Színház.

Heti műsor:

Csütörtök: Gólem. (Berger Baranyi Margit fellépte.)

Péntek: Szép Heléna.

Szombat délután: Kőristalány.

Szombat este: Névtelen asszony. (Haverland Gusztáv fellépte.)

Vasárnap délután: Hotel Imperial.

Vasárnap este: A cigány. (E. Kovács Mariska fellépte.)

A Gólem csütörtökön este tölti be a műsort. Berger Baranyi Margit, Tompa Béla egyik jeles növendéke lép fel benne. Berger Baranyi Margit Vigh Manci szerepét játssza, amelyben kellemes hangja és sikkes tánca egyaránt igen előnyösen érvényesül.

Haverland Gusztáv, a kiváló tehetségű fiatal színész e hét folyamán, szombaton este lép fel a Névtelen asszony című nagyhatású drámában, amelyben a védőügyvéd sok elmélyedést és színészi tudást igénylő szerepét fogja játszani.

E. Kovács Mariska fellépte. E. Kovács Mariska, a közönség méltán becézett kedvence, akinek nagystíliú drámai művészete, már oly sokszor ragadta el a közönséget, legközelebb vasárnap este lép fel. Ez alkalommal Szigligeti Ede egyik legszebb színpadi alkotása: a Cigány kerül színre, a melyben E. Kovács Mariska egyik legjelesebb szerepét fogja ragyogó művészetével játszani.

VIGADÓ mozgó- színház	MA Lidércnyomás. Fantázia 4 felv. Az előadások vasárnap d. u. 3 óra- kor, hétköznap 1/27 óra- kor kezdődnek
-----------------------------	--

APOLLÓ mozgó- színház	MA Putifárné. Társadalmi dráma 4 felv. Az előadások vasárnap d. u. 3 óra- kor, hétköznap 1/27 óra- kor kezdődnek
-----------------------------	---

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR. Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY

Miadóttulajdonos: Szent László-nyomda r. t.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15—
Majolika táca fogóval	8—
Majolika cukortartó díszes	8—
Majolika gyümölcskészlet	8—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12—
Boros	12—
Likör	12—
Befőttes készlet kristály fehér	12—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12—
Majolika fali sőtartó színes	8—
Majolika vizeskancsó színes	10—
Kenyérfosár színes üveggel	10—
Chinaezüst cukortartó	10—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10—
Majolika virágváza színes	5—
Majolika virágazék	5—
Majolika díszfigura	5—
Porcellán főzőlábas	5—
Porcellán főzőfazék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	50—
Kávékészlet színes aranyozással	50—
Fekete készlet színes aranyozással	50—
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150—
Hidegtelvágtató készlet sz. aranyozással	40—
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50—
Falitükör színes aranyozott kerettel	30—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	30—
Teáspohár chinaezüst foglalathoz	8—
Teáscsésze színes finom aranyozással	4—
Kávéscsésze	4—
Köpcésze	5—
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszjúáru nagykereskedés.

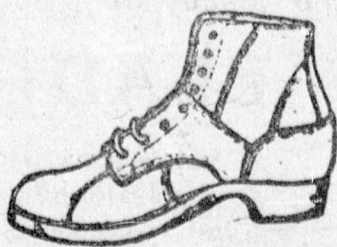
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

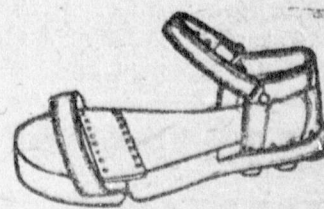
Fatalpu cipőgyár

Haas Lipót Linoleum-áruháza
Nagyvárad, Rákóczi-ut 5.

Eladás nagyban és kicsinyben a következő áron:

Bőrfelsőrészből és fatalppal:
Nagyság: 26/30, 31/35, 36/40, 41/46
Korona: 18-40, 30-60, 35-40, 39-70

FA-SZANDÁLOK:

Nagyság: 23/27, 28/31, 31/34, 36/40, 41/46
Korona: 4-70, 5-20, 5-90, 6-40, 6-70

Gyárak, bányák, gyermekotthonok és fogolytáborok engedélyben részesülnek. Viszonteladókat engross árban szolgálunk ki.

◆ APRÓ HIRDETÉSEK. ◆

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Tanítónőjelölt
előkészít felvételi, javító és pótlóvizsgákra. Címe megtudható a kiadó-hivatalban.

Fényképészeti
lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ne dobja ki pénzét
uj ruháért, mert a kitűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Német Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák ir-tására. Ára 2-40 K, nagy üveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ór
lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete Sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Kerések helyet
1—2 gyermekhez — r. k. — falura, pusztára 7-11 éves korig. Diploma perfekt német, annak könnyű tanítása, gyakorlott zongora. Özv. Mayer Antalné, Félix-fürdő.

Ruhafesték
valédi két oroslán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Vizonteladók árenged-ményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Jó bizonyítványok-
kal rendelkező megbiz-ható egyén hivatalozgai minőségben állandó alkalmazást nyer az Egye-sült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

GÉPMUNKÁS

felvétetik

a Szent László-nyomdában.

Nőiszabóság
— Divatterem. Elegáns costumok, estélyi és utcai ruhák, aljak, blouzok legszebb kivitelben méret után készülnek. Átala-kitások is elfogadotnak. Tisztviselő családoknak kedvezmény. Czillér Imre áruházában. c

Pemete
és hársfamézcukorka el-hárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, ki-váló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Né-meth Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tavaszi
szeptőlők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mi-treszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 4 kor. és szappan Vióra át-mosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagy-váradi cégnél nyerhető.

Kiadó
üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávé-házi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terü-let kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r. t.” irodájában, Sas-passage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Tyukszemirtó
három nap alatt elmu-laszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemöl-csöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Butorozott
szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Érte-kezhetni a szobakezelő-nőnél.

Magyar Országos Biztosító Intézet Részvénytársaság

Hadi és hadikölcsön biztosító osztálya.

A m. kir. Honv. Miniszterium Hadsegélyző hivatalának ellenőrzése alatt az elesettek özvegyei és árvái érdekében és javára.

Biharmegyei Központja:
Nagyvárad, Ezredévi Emlék-tér 2. szám I. em.

Hadikölcsön jegyzés biztosítással kapcsolatban.

A bankoknál eszközölt jegyzéssel egyenlő értékkel bir.

Intézetünk módot nyújt mindenkinek kis összeggel nagy összeget jegyezhetni és amell-t saját magáról és családjáról is gondos-kodhatni.

Aki pl. 1000 kor. hadikölcsön-biztosítást köt, 15 éven át évenként egészben csak 49-50 koronát tartozik fizetni. Ha a fél ezen időt megéli, ugy őt magát illeti meg az 1000 koronás hadikölcsön, ha bármikor előbb halna meg, akár itthon, akár a harctéren, ugy azt azonnal halála után családja kapja ki, minden utánfizetés nélkül.

10000 koronáig orvosi vizsgálat nél-kül köthető hadikölcsön biztosítás. Bé-lyeg vagy pótitűlet nem fizetendő.

Bármikor beszüntethető, a befizetett ösz-szeg, ez esetben sem vész el

Hadikölcsön biztosítást köthet minden 15—60 éves egyén, nemre való tekintet nélkül.

Mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál a

Magyar Országos Biztosító Intézet r. t. Biharmegyei Kirendeltsége

Nagyvárad
Ezredévi Emlék-tér 2. sz. I. em. Telefon 11-85.

Fésűk tartós, finom anyagból.

Bontó-, sűrű-, still-fésűk, hajtúk, hajcsattok, oldal- és kontyfésűk, kefék, bőrárúk, pipere és toilete szükségle-tek legjobb beszerzési helye

Fésű- és diszmuáruház Saspassage 42.

Nebelthau A. utóda Szabó J.
Javitások eszközöltetnek.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szüksé-ges jelzálogkölcso-nöket előnyös felté-telek mellett bonyo-:: litja le a ::

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

Eladó házak!

Fürdő-utcán 16. és 22. számú két sarokház eladó.

Felvilágosítást nyújt:
dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-utca 15. sz.
Telefon-szám: 4-16.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő,
bádogos, lakatos, műszerész és
bronzműves.

Írógép, gramfon, kerékpár és
National Cassa javító. Electrotechni-
kai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-
szálas Tungram-égők, villanyvasa-
:: lók állandóan raktáron. ::

Polgári kereskedelmi és polgári iskolai
magánvizsgákra előkészít
felelősséggel a Donát-féle
ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kez-
dődik új ker. tanfolyam
hölgyek részére
gyors- és gépirásra, ker. számtanra,
könyvvitelre.
Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg,
mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐR-
TALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV
kapható Stern Miklós bőrhulladék
üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz.
Vidékiek kérjenek árajánlatot

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb
hévízfürdője. Természetes 49°C hőmér-
sékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensió-
rendszer. Prospektust díjtalanul küld a
Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei
a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók